

درود و سلام جون فضيلتون

04-May-2017

هفتيوار سنتن پري اجتماع ۾ ٿيڻ وارو
سُنتن پريو بيان

(For Islamic Brothers)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

درود و سلام جون فضيلتون

اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ
وَعَلٰی اِلٰكَ وَاَصْحٰبِكَ يَا حَبِيْبَ اللّٰهِ
اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا نَبِيَّ اللّٰهِ
وَعَلٰی اِلٰكَ وَاَصْحٰبِكَ يَا نُورَ اللّٰهِ

نَوَيْتُ سُنَّتَ الْاِعتِكَافِ

(مون سُنّتِ اعتكاف جي نيّت ڪئي)

جڏهن به مسجد ۾ داخل ٿيو، ياد اچڻ تي نفلي اعتكاف جي نيّت ڪري
ونو، جيستائين مسجد ۾ رهندو نفلي اعتكاف جو ثواب حاصل ٿيندو رهندو
۽ ضمناً مسجد ۾ کائڻ پيئڻ به جائز ٿي ويندو.

دُرود شريف جي فضيلت

سرڪار مدينه، راحتِ قلب و سينه صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو فرمانِ عاليشان آهي:
اَوَّلِ النَّاسِ بِیْ یَوْمِ الْقِيَامَةِ اَكْثَرُهُمْ عَلٰی صَلَاةٍ، يعني قيامت جي ڏينهن ماڻهن ۾ سڀ کان
وڌيڪ منهنجي ويجهو اهو شخص هوندو جيڪو سڀ کان وڌيڪ مون تي دُرود
شريف پڙهندو هوندو. “(ترمذي، أبواب الوتر، باب ماجاء فی فضل الصلاة علی النبی صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم، ۲ /
۲۷، حدیث: ۴۸۴)

حشر ۾ ڪيا ڪيا مزے وارفنگي ڪے لُون رَضا

لوٽ جاوَن پاڪے وہ داماں عالی ہاتھ ۾

صَلُّوْا عَلٰی الْحَبِيْب! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

منا منا اسلامي ڀاڻرو! ثواب حاصل ڪرڻ خاطر بيان ٻڌڻ کان پهريان سنيون سنيون نيتون ڪري وٺون ٿا. فرمانِ مصطفيٰ ﷺ: ”نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِّنْ عَمَلِهِ“ يعني مسلمان جي نيت ان جي عمل کان بهتر آهي.

(المعجم الكبير، سهل بن الساعدي... الخ ج 6، ص 185، الحديث: 5942)

ب مدني گل: (1) بغير سني نيت جي ڪنهن به نيڪ عمل جو ثواب ناهي ملندو. (2) جيتريون سنيون نيتون وڌيڪ، اوترو ثواب به وڌيڪ.

بيان ٻڌڻ جون نيتون

✽ نگاهون جهڪائي پوري توجهه سان بيان ٻڌندس ✽ تڪ لڳائي ويهڻ
بدران علم دين جي تعظيم خاطر جيترو ٿي سگهيو ٻئي گوڏا وڇائي ويهندس
✽ ضرورت پوڻ تي ٻين جي لاءِ سرڪي جاءِ ڪشاده ڪندس ✽ ڌڪو وغيره
لڳو ته صبر ڪندس، گهوري ڏسڻ ۽ اٽڪڻ کان بچندس ✽ صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيب!
أُذْكُرُ اللَّهَ ، تُوْبُوا إِلَيَّ اللَّهُ! وغيره ٻڌي ثواب ڪمائڻ ۽ صدا لڳائڻ وارن جي دل
جوئي جي لاءِ بلند آواز سان جواب ڏيندس ✽ بيان کان پوءِ پاڻ اڳتي وڌي
سلام، مصافحو ۽ انفرادي ڪوشش ڪندس.

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيب! صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّد

شعبان منهنجو مهينو آهي

منا منا اسلامي ڀاڻرو! اَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ شعبانُ المعظم جو مُبارڪ مهينو جاري ۽
ساري آهي، تنهنڪري اسان کي هن مُبارڪ مهيني جو خوب ادب ۽ احترام
ڪندي وڌ کان وڌ عبادت ۽ تلاوت ڪرڻ گهرجي چوٽ هن مهيني کي اسان جي
پياري آقا مڪي مدني مصطفيٰ ﷺ سان نسبت آهي جيئن ته فرمانِ

مصطفيٰ ﷺ آهي: شَعْبَانُ شَهْرِي وَرَمَضَانُ شَهْرُ اللَّهِ، يعني شعبان منهنجو مهينو آهي ۽ رَمَضَانُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى جو مهينو آهي. (جامع صغير، حرف الشين، ص: ۳۰۱، حديث: ۴۸۸۹) هن مهيني ۾ دُرودِ پاڪ جي ڪثرت به ڪرڻ گهرجي جيئن غنيّة الطالبين ۾ آهي ته شَعْبَانُ الْمُعْظَم ۾ پياري آقا، جنابِ محمدِ مصطفيٰ ﷺ وَاللّٰهُ وَسَلَّمَ تي دُرودِ پاڪ جي ڪثرت ڪئي ويندي آهي ۽ هي نبي مُختار ﷺ فِي فضل شهر شعبان، ۳۴۲/۱) روايت ۾ آهي ته جيڪو شخص شعبانُ المعظم ۾ روزانو ست سو (700) ڀيرا نبي رحمت، شفيع اُمّت ﷺ تي دُرودِ پاڪ پڙهندو ته الله عَزَّ وَجَلَّ ڪجهه ملائڪ مقرر فرمائيندو جيڪي ان جي دُرودِ پاڪ کي سرڪار ﷺ جي بارگاه اقدس ۾ پهچائيندا ۽ ان جي ڪري حُضور ﷺ جو رُوح مُبارڪ خوش ٿيندو، پوءِ الله عَزَّ وَجَلَّ انهن ملائڪن کي حڪم ڏيندو ته ان شخص جي لاءِ قيامت تائين بخشش جي دُعاء ڪندا رهو.

(القول البديع، الباب الخامس في الصلاة عليه في اوقات مخصوصة، الصلاة عليه في شعبان، ص ۳۹۵)

منا منا اسلامي ڀائرو! جيئن ته هي مهينو اسان جي آقا ﷺ جو مهينو ۽ دُرودِ پاڪ پڙهڻ جو مهينو آهي انهيءَ مناسبت سان اِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ اڄ اسان درودِ پاڪ جون فضيلتون ٻڌنداسين. جيئن

جهنم کان آزادي جو پروانو

حضرت سيد محمود ڪردي رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ارشاد فرمائن ٿا: منهنجي والده ماجده خبر ڏني ته منهنجي والد ماجد (يعني حضرت سيد محمود ڪردي جا نانا سائين) جنهن جو نالو محمد هو انهن مون کي وَصِيَّت ڪئي هئي ته جڏهن منهنجو انتقال ٿي وڃي ۽ مون کي غُسل ڏنو وڃي ته ڇت تان منهنجي ڪفن تي هڪ

سبز رنگ جو رُقعو (چني) ڪرندو جنهن ۾ لکيل هوندو: ”هَذِهِ بَرَاءَةٌ مُّحَمَّدٍ الْعَالِمِ بِعِلْمِهِ مِنَ النَّارِ“ يعني محمد جيڪو عالم آهي ان کي علم جي سبب جهنم مان چوٽڪارو ملي ويو. ان رُقعِي کي منهنجي ڪفن ۾ رکي ڇڏجو. پوءِ غُسل کان پوءِ رُقعو ڪريو، جڏهن ماڻهن رُقعو پڙهي ورتو مون ان کي ان جي سيني تي رکي ڇڏيو. ان رُقعِي ۾ هڪ خاص ڳالھ اها هئي جو جهڙي طرح صفحي جي مٿان کان پڙهيو ويندو هو اهڙي طرح صفحي جي پويان کان به پڙهيو ويندو هو. مون پنهنجي والده ماجده کان پڇيو ته نانا سائين جو عمل ڪهڙو هو؟ امڙ سائين فرمايو: ”كَانَ أَكْثَرَ عَمَلِهِ دَوَامُ الذِّكْرِ مَعَ كَثْرَةِ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ“ يعني انهن جو هي عمل هو ته هو هميشه ذڪرُ الله ڪرڻ سان گڏوگڏ دُرودِ پاڪ جي ڪثرت به ڪندا هئا.

(سعادة الدارين، الباب الرابع، اللطيفة السادسة والتسعون، ص ۱۵۲)

ميري زبان تر رے ذکر و درود سے
بے جا نموں کبھی نہ کروں گفتگو فضول

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

منا منا اسلامي ڀاڙو! اوهان ڏٺو درودِ پاڪ جي ڪثرت ڪهڙو بهترين عمل آهي جو ان جي برڪت سان ماڻهن جي اکين جي اڳيان جهڻم کان آزادي جو پروانو اچي ويو، جن ماڻهن نبي پاڪ ﷺ تي درودِ پاڪ پڙهڻ جي اها برڪت پنهنجي اکين سان ڏني هوندي، يقيناً انهن جو به درود و سلام پڙهڻ جو ذهن بڻيو هوندو. اسان کي به گهرجي ته اُتندي ويهندي، هلندي ڦرندي هر وقت پنهنجي پياري آقا ﷺ تي وڌ کان وڌ درود شريف پڙهڻ جي عادت بڻايون. درود و سلام جي فضيلتن تي ڪيئي ڪتاب لکيا ويا آهن وقتاً

فوقتاً علماً ڪرام به ان جون فضيلتون ۽ فائدا بيان ڪندا رهن ٿا، ياد رک! ڪَلَم جي روشنائي ته ختم ٿي سگهي ٿي، بيان جا الفاظ (Words) به ختم ٿي سگهن ٿا، پر حُضُور ﷺ تي دُرُود وسلام جون فضيلتون پوءِ به بيان نٿيون ڪري سگهجن، چوٽه دُرُود پاڪ اهڙو عمل آهي جو خود رَبُّ الْعَزَّةَ وَجَلَّ ۽ ان جا ملائڪ به هي عمل ڪن ٿا. جيئن سيپاري 22 سورة الاحزاب جي آيت نمبر 56 ۾ ارشادِ باري تعاليٰ آهي:

ترجمو ڪنز الايمان: بيشڪ الله ۽ ان جا ملائڪ درود موڪلين ٿا هن نبي (غيب ٻڌائيندڙ) تي اي ايمان وارو! ان (محبوب) تي درود پڙهو ۽ خوب سلام موڪليو.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾

تفسير رُوح البيان ۾ آهي ته هن آيتِ مبارڪ جي نازل ٿيڻ کان پوءِ محبوبِ ربِّ ذوالجلال، شهنشاهِ خوش خصال ﷺ جي مبارڪ چهرې مان خوشي وچان نُر جون لاتون ڪرڻ لڳيون ۽ فرمايائون: ”مون کي مبارڪباد پيش ڪريو چوٽه مون کي اها آيتِ مبارڪ عطا ڪئي وئي آهي جيڪا مون کي ”دُنْيَاوَمَا فِيهَا“ (يعني دنيا ۽ جيڪو ڪجهه هن ۾ آهي ان) کان وڌيڪ محبوب آهي. (روح البيان، پ ۲۲، الاحزاب، تحت الآية ۵۶، ۲۳/۷)

مشهور مُفسرِ قرآن، حڪيمُ الأُمّت حضرت مُفتي احمد يار خان رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ فرمائن ٿا: اها آيت سڳوري سرڪارِ مدينه ﷺ جي صريح (واضح طور تي) نعت آهي. هن ۾ ايمان وارن کي پياري مصطفي ﷺ تي دُرُود وسلام موڪلڻ جو حُڪم ڏنو ويو آهي. لُطف جي ڳالهه هي آهي ته الله عَزَّ وَجَلَّ قرآن

ڪريم ۾ ڪافي احڪام (Orders) بيان ڪيا آهن، مثال طور نماز، روزو، حج، وغيره وغيره پر ڪنهن هنڌ اهو ارشاد ناهي فرمايو ته هي ڪم اسان به ڪيون ٿا، اسان جا ملائڪ به ڪن ٿا ۽ ايمان وارو! توهان به ڪريو، صرف دُرود شريف جي لاءِ ئي ائين فرمايو ويو آهي. ان جو سبب بلڪل ظاهر آهي، چوٽه ڪو ڪم به اهڙو ناهي جيڪو خدا عَزَّوَجَلَّ جو به هجي ۽ ٻانهي جو به. يقيناً الله تَبَارَكَ وَ تَعَالٰي جا ڪم اسان نٿا ڪري سگهون ۽ اسان جي ڪمن کان الله عَزَّوَجَلَّ بَلُڪند و بالا آهي. جيڪڏهن ڪو ڪم اهڙو آهي جيڪو الله عَزَّوَجَلَّ جو به هجي، ملائڪ به ڪندا هجن ۽ مسلمانن کي به ان جو حُڪم ڏنو ويو هجي ته اهو صرف ۽ صرف رحمت عالم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم تي دُرود موڪلڻ آهي. جهڙي طرح هلالِ عيد (عيد جي چنڊ) تي سڀني جون نگاهون کُتل هونديون آهن اهڙي طرح مدينه جي چنڊ تي سڄي مَخْلُوق جي ۽ خُود خالق جي به نظر آهي. (شانِ حبيب الرحمن، ص ۱۸۳ ملخصاً)

اگر کوئی اپنا بھلا چاہتا ہے اسے چاہے جس کو خدا چاہتا ہے
دروود ان پہ بھیجو سلام ان پہ بھیجو یہی مومنوں سے خدا چاہتا ہے
صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

منا منا اسلامي ڀائرو! معلوم ٿيو ته الله عَزَّوَجَلَّ ۽ ملائڪن جي دُرود موڪلڻ جو ذڪر ڪرڻ سان گڏوگڏ اسان کي به دُرودو سلام موڪلڻ جو حڪم ڏنو ويو آهي. هتي اها ڳالهه ڏهن نشين (Memorize) رکو ته توڙي جو هڪ ئي لفظ جي نسبت الله عَزَّوَجَلَّ، ملائڪن ۽ مومنن ڏانهن ڪئي وئي آهي پر جنهن ڏانهن نسبت ڪئي وئي آهي ان جي اعتبار سان معنائون مختلف آهن.

امام بَغوي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ فرمائن ٿا: ”الله عَزَّوَجَلَّ جو دُرود رَحمت نازل ڪرڻ آهي، جڏهن ته اسان جي دُرود مان مراد رَحمت جي دُعا ڪرڻ آهي.

(شرح السنة للامام بغوي، ڪتاب الصلاة، باب الصلاة علي النبي، ۲/ ۲۸۰)

هتي هڪ سوال پيدا ٿئي ٿو ته جڏهن الله عَزَّوَجَلَّ پاڻ پنهنجي حبيب صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تي رحمتون نازل فرمائي رهيو آهي ته پوءِ اسان کي ڇو درود پاڪ پڙهڻ يعني دعاءِ رحمت ڪرڻ جو حڪم ڏنو آهي چو ته اها شيءِ گهري ويندي آهي جيڪا اڳ ۾ حاصل نه هجي، جڏهن پهريان ئي رحمتون نازل ٿي رهيون آهن، پوءِ گهرڻ جو حڪم ڇو ڏنو؟

مُفتي احمد يار خان نعيمِي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ هن جي وضاحت (Explain) ڪندي فرمائن ٿا: اي دُرود و سلام پڙهڻ وارو! هرگز هرگز هي گمان به نه ڪجو ته اسان جي محبوب صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تي اسان جون رحمتون توهان جي گهرڻ تي موقوف آهن ۽ اسان جا محبوب صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ توهان جي دُرود و سلام جا مُحتاج آهن. توهان دُرود پڙهو يا نه پڙهو، انهن تي اسان جون رحمتون برابر وسنديون رهن ٿيون. توهان جي پيدائش ۽ توهان جو دُرود و سلام پڙهڻ ته هاڻي ٿيو آهي. پياري حبيب صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تي رحمتن جي برسات ته تڏهن کان آهي جڏهن ته ”جڏهن“ ۽ ”ڪڏهن“ به نه بڻايا هئا. ”جتي“ ”اتي“ ”ڪٿي“ کان به پهريان انهن تي رحمتون ئي رحمتون آهن. توهان کان دُرود و سلام پڙهائڻ يعني پياري محبوب صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جي لاءِ رحمت جي دُعا گهرائڻ توهان جي پنهنجي ئي فائدي جي لاءِ آهي توهان دُرود و سلام پڙهندو ته ان ۾ توهان کي گهڻو اجر ۽ ثواب ملندو.“ (شان حبيب الرحمن، ص ۱۸۴ ملخصاً)

ڪربلا والون ڪا صدقہ يابن!
 دُور هون رنج و اَلَم چشم ڪرم
 ورو لب هر دم دُرودِ پاڪ هو
 يا شر عرب و عجم! چشم ڪرم

منا مٺا اسلامي ڀاڻرو! يقيناً اسان جي پياري آقا، بنهي جهانن جي داتا
 ﷺ کي اسان جي دُرودِ پاڪ جي ڪا حاجت ناهي بلڪ هن ۾ درود
 پاڪ پڙهڻ واري جو ئي فائدو آهي جيڪو درود و سلام جي جيتري ڪثرت
 ڪندو ان جي اعمال نامي ۾ ثواب جو ذخيره به ايترو ئي گهڻو وڌندو پر شيطان
 ڪڏهن به هي نه چاهيندو ته ڪثرت سان درود پاڪ پڙهي اسان جي نيڪين ۾
 اضافو ٿئي، ٿي سگهي ٿو هو اهو وسوسو ڏياري ته ڦلاڻي وقت ۾ دُرودِ پاڪ نه
 پڙهڻ گهرجي يا ڦلاڻي حالت ۾ پڙهڻ منع آهي يا ڦلاڻو ڦلاڻو دُرودِ پاڪ نه پڙهڻ
 گهرجي يا اذان کان پهريان درود پاڪ پڙهڻ بدعت آهي ته هڪدم هن شيطاني
 خيال کي دل مان ڪڍي ڇڏيو ۽ اُتندي ويهندي هلندي ڦرندي ڪثرت سان درود
 سلام پڙهندا رهو چوٽه درودپاڪ جي ڪثرت غلامانِ رسول جي علامت آهي
 جيئن حضرت سيدنا علي بن حسين رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمائن ٿا: **عَلَامَةُ أَهْلِ السُّنَّةِ كَثَرَةُ الصَّلَاةِ**

عَلَى رَسُولِ اللَّهِ يعني رسول الله ﷺ تي ڪثرت سان دُرود پڙهڻ اهلِ سنت
 جي علامت آهي. (القول البديع، الباب الاول في الامر بالصلاة علي رسول الله... الخ، ص ۱۳۱) **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ**
 الله تعاليٰ جي ڪرم سان عاشقانِ رسول مُسلمان اذان کان پهريان، اذان کان
 پوءِ، نمازِ جمعہ کان پوءِ ۽ ٻين گهڻن موقعن تي دُرود و سلام پڙهندا آهن ۽
 بعض خوش نصيب ته اهڙا به هوندا آهن جو مرڻ وقت به انهن جي زبان تي دُرود

وسلام جا ترانا جاري ٿي ويندا آهن.

میں وہ سُني ہوں جمیل قادری مرنے کے بعد

میر الاشہ بھی کہے گا اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام

دُرود وسلام جو حکم مُطلق آهي

منا منا اسلامي پائرو! شيطان مڪار ۽ عيار جتي مسلمانن کي ٻين نيڪ عملن کان روڪڻ جي ڪوشش ڪندو آهي اتي اذان کان پهريان ۽ بعد ۾ دُرود و سلام جي حوالي سان به طرح طرح جا وسوسا ڏياريندو آهي. ياد رهي! الله تبارڪ وتعالٰي سيپاري 22 سُورَةُ الْأَحْزَابِ جي آيت نمبر 56 ۾ ڪنهن وقت جي قيد کان بغير ارشاد فرمايو آهي: اي ايمان وارو انهن تي دُرود ۽ خوب سلام موڪليو. ۽ جيڪا شيءِ شريعت ۾ بنا ڪنهن قيد ۽ شرط جي بيان ڪئي وئي هجي ته ان ۾ پنهنجي طرفان ڪا شرط يا قيد لڳائڻ دُرست ناهي. جيئن ته الله **عَزَّ وَجَلَّ** مُطلقاً دُرود وسلام پڙهڻ جو حڪم فرمايو آهي ان ڪري چاهي اذان کان پهريان پڙهيو وڃي يا اذان کان بعد يا پنهني هنڌن تي، انهيءَ حڪمِ قرآني تي عمل جي زُمرِي ۾ ايندو.

آڏاں ڪيا جهاڻ ڏيکھو ايمان والو

پس ذڪرِ حق ذڪر ۽ مُصطفىٰ کا

منا منا اسلامي پائرو! معلوم ٿيو ته قرآن ۽ حديث ۾ جتي به درود وسلام پڙهڻ جو حڪم آهي اتي ڪنهن وقت، ڪنهن حالت يا ڪنهن ڏينهن وغيره جو ڪو شرط ناهي بلڪ مُطلقاً درود و سلام پڙهڻ جو حڪم ڏنو ويو آهي جيڪو جيترو وڌيڪ پڙهندو ان جي لاءِ ايترو ئي بهتر ٿيندو، جيئن

دَم بَدَم صَلَّ عَلَيَّ

حضرت سيدنا ابي بن كعب رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ کان مروِي آهي ته اُنهن عرض ڪيو: ”يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ! مان ته اوهان تي تمام گهڻو دُرود شريف پڙهندو آهيان، اوهان ٻڌايو ته ڏينهن جو ڪيترو حصو دُرود خواني جي لاءِ مُقَرَّر ڪيان؟“ ته نبي ڪريم صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن فرمايو: ”توهان جيتري قدر چاهيو مُقَرَّر ڪري وٺو. حضرت ابي بن كعب رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ عرض ڪيو: ڏينهن رات جو چوٿائي حصو دُرود پڙهڻ جي لاءِ مُقَرَّر ڪريان؟ ته سرڪار صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن فرمايو: **مَا شِئْتَ فَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ** يعني توهان جيتري قدر چاهيو مقرر ڪري وٺو، ها جيڪڏهن توهان چوٿائي کان وڌيڪ حصو مُقَرَّر ڪندو ته توهان جي لاءِ بهتر ئي ٿيندو. حضرت ابي بن كعب رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ عرض ڪيو ته مان ڏينهن رات جو نصف حصو دُرود پڙهڻ جي لاءِ مُقَرَّر ڪيان؟ ته حُضُور صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن فرمايو: **”مَا شِئْتَ فَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ** توهان جيتري قدر چاهيو مُقَرَّر ڪري وٺو ۽ جيڪڏهن توهان ان کان به وڌيڪ وقت مُقَرَّر ڪريو ته توهان جي لاءِ بهتر ئي ٿيندو.“ ته حضرت ابي بن كعب رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ عرض ڪيائين ما ڏينهن رات جو ٻه تنهائي مُقَرَّر ڪيان؟ ته حُضُور صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن فرمايو: **مَا شِئْتَ فَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ** توهان جيترو چاهيو وقت مُقَرَّر ڪريو ۽ جيڪڏهن توهان هن کان وڌيڪ وقت مُقَرَّر ڪندو ته توهان جي لاءِ بهتر ئي ٿيندو. ته حضرت ابي بن كعب رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ عرض ڪيائين: **أَجْعَلْ لَكَ صَلَاتِي كُلَّهَا**، مان ڏينهن رات جو ڪُل حصو دُرود پڙهڻ ئي ۾ صرف ڪندس. ته سرڪار صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن ارشاد فرمايو:

إِذَا تَكْفَى هُنَّكَ وَيَغْفِرُ لَكَ ذَنْبُكَ جيڪڏهن توهان ائين ڪندو ته دُرود شريف توهان جي تمام فڪرن ۽ غمن کي پري ڪرڻ جي لاءِ ڪافي ٿي ويندو ۽ توهان جي تمام گناهن جي لاءِ ڪُڦارو بڻجي ويندو.“ (ترمذي، ڪتاب صفة القيامة، باب ۲۳، ۲۰۷/۴، حديث: ۲۴۶۵)

ذاتِ والا پڻ ٻار ٻار درود ٻار ٻار اور بے شمار دُرود
سر سڄي پاڻ تڪرور ٻار سلام اور سراپا پڻ بے شمار درود
بے عدد اور بے عدد تسليم بے شمار اور بے شمار درود
بيٺي اچي جاگي سوتي هو الهی مرا شمار درود

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

منا مناسباتي پائرو! اسان دُرود شريف جي جيتري ڪثرت ڪنداسين اسان جي نيڪين ۾ اضافو ٿي ٿيندو ويندو، ڪثرت سان مراد هي ضروري ناهي ته اسان پنهنجي اهل و عيال جا حق ۽ سڀ ڪم ڪار ڇڏي ڊبل ٻارهن ڪلاڪ صرف دُرود وسلام ٿي پڙهندا رهون تڏهن ڪثرت سان دُرود وسلام پڙهڻ وارن ۾ شمار ٿينداسين جيڪڏهن حقوق العباد جي ادائينگي سان گڏوگڏ اها سعادت نصيب ٿي وڃي ته ڇا ڳالهه آهي...!! پر هر هڪ جي لاءِ ائين ممڪن به ناهي، بزرگانِ دين اسان جي آساني لاءِ ڪثرت سان درودِ پاڪ پڙهڻ بابت مختلف تعداد بيان ڪيو آهي جيڪڏهن اسان انهن مان ڪنهن به عدد کي مخصوص ڪري درودِ پاڪ پڙهڻ پنهنجو معمول بڻائينداسين ته إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ درودِ پاڪ جون گهڻيون برڪتون حاصل ٿينديون. اچو! هن باري ۾ بزرگانِ دين جا ڪجهه قول ٻڌون ٿا.

علامہ يوسف نبهاني رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ هڪ بزرگ جو قول نقل ڪندي فرمائن ٿا: ”ڪثرت سان درود پاڪ پڙهڻ جي گهٽ مان گهٽ مقدار روزانو ساڍا ٽي سو (350) ڀيرا ڏينهن ۾ ۽ هر رات ۾ ساڍا ٽي سو ڀيرا دُرود پاڪ پڙهڻ آهي.“
(افضل الصلوات علي سيد السادات، ص ۳۰)

حضرت سيدنا امام عبدالوهاب شُعْرَانِي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ ”كشف الغمّه“ ۾ بعض عالم سڳورن جو قول نقل فرمائن ٿا: ”سرڪار مدينه (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَآلِهٖ وَسَلَّم) تي ڪثرت سان دُرود شريف جي گهٽ مان گهٽ تعداد هر رات (700) ست سو ڀيرا ۽ هر ڏينهن (700) ست سو ڀيرا آهي.“ (كشف الغمّه عن جميع الامّة للشُعْرَانِي باب جامع لفضائل الذكر بجميع انواعه مطلقا ومقيدا فصل في الامر بالصلاة علي النبي والترغيب... الخ ج ۱ ، ص ۳۲۷ دارالكتب العلميه)

حضرت سيدنا شيخ عبدالحق مُحَدِّث دِهْلَوِي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ فرمائن ٿا: ”روزانو گهٽ مان گهٽ هڪ 1000 هزار ڀيرا دُرود شريف ضرور پڙهو نه ته (500) پنج سو تي اِڪْتِفَا ڪريو. بعض بزرگن روزانو (300) ٽي سو ۽ بعض نماز فجر ۽ عصر کان پوءِ ٻه ٻه سو پڙهڻ بابت فرمايو آهي. ۽ ڪجهه سمهڻ وقت به پڙهڻ جي عادت بڻايو. مزيد فرمائن ٿا: ”روزانو گهٽ مان گهٽ سو (100) ڀيرا دُرود پاڪ ته ضرور پڙهڻ گهرجي.“ بعض دُرود شريف جا اهڙا صيغا آهن (مثال طور صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَآلِهٖ وَسَلَّم) جنهن کي پڙهڻ سان 1000 هزار جو عدد آساني سان ۽ جلدي پورو ٿي ويندو آهي. (جيڪڏهن ان کي وظيفو بڻايو وڃي) ۽ ائين به جيڪي ڪثرت سان دُرود پاڪ پڙهڻ جو عادي هوندو آهي ان تي اهو آسان ٿي ويندو آهي. مطلب ته جيڪو عاشق رسول (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَآلِهٖ وَسَلَّم) هوندو آهي ان کي دُرود و سلام پڙهڻ سان اها لذت ۽ مناس حاصل ٿيندي آهي جيڪا ان جي رُوح کي قوت پهچائيندي آهي. (جذب القلوب ص ۲۳۲، ۲۳۱ ملتقطا نوريه رضويه پبليشنگ ڪمپني)

حضور ايسا کرم مجھ پہ کاش ٻوڃائے مير اوڙيفه دُرود و سلام ٻوڃائے

منا منا اسلامي ڀاڙو! روزانو سو پيرا، ٽي سو پيرا، يا صبح ۽ شام ٻه ٻه سو پيرا بلڪ روزانو هڪ هزار پيرا دُرود و سلام پڙهڻ به وڌيڪ مشڪل (Difficult) ناهي، الله تعاليٰ توفيق عطا فرمائي. سوال هي پيدا ٿئي ٿو ته اسان جا بزرگ سڳورا رَحْمَهُمُ اللهُ اَللّٰهُمَّ روزانو ڏه ڏه هزار پيرا بلڪ چاليهه چاليهه هزار پيرا دُرود شريف ڪهڙي طرح پڙهندا هوندا؟ ۽ انهن کي ٻي عبادات، گهريلو ۽ معاشي مُعاملات، پوءِ سُنتن جي تبليغ، طعام ۽ آرام وغيره جي لاءِ ڪهڙي نموني وقت ملندو هوندو؟ ان جو جواب هي آهي ته بزرگانِ دين رَحْمَهُمُ اللهُ اَللّٰهُمَّ اسان وانگر دُنيا جي مَحَبَّت ۾ گرفتار نه هئا ۽ نه ئي اسان وانگر فضول گوئي انهن جو شيو هو، اهڙي طرح انهن وٽ ضروري ڪم مثال طور کائڻ پيئڻ ۽ حلال ڪمائن کان بعد به ڪافي وقت هوندو هو جنهن کي اهي درود شريف پڙهندي گذاريندا هئا، اسان شيطان جي فريب ۾ اچي هن ڪجهه ڏينهن جي زندگي ئي کي سڀ ڪجهه سمجهي رکيو آهي ۽ هر وقت، هر گهڙي هن فاني دُنيا جي آرائشن ۽ آسائشن ۾ گم آهيون. افسوس! قبر جي طويل زندگي ۽ آخرت جي ڪڙي ۽ سخت ترين منزل جي طرف اسان جو بلڪل ڌيان ناهي. بزرگانِ دين ۽ اولياءِ ڪاملين رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِم اَجْمَعِينَ کي هن ڳالهه جو مُڪمل احساس (Feeling) رهندو هو ته هتي جي زندگي ڪجهه ڏينهن جي آهي، اها آنا فنا ختم ٿي ويندي. جيڪو ڪجهه آهي اهو مرڻ کان پوءِ واري ابدي زندگي آهي. اولياءِ ڪرام ۽ بزرگانِ دين کي اهو احساس به هوندو هو ته دُنيا جي مُختصر زندگي تي ئي بعد واري طويل زندگي جو دارو مدار آهي. جيڪڏهن دُنيا جي زندگي عيش پرستي ۽ نافرمانِي ۾ نه

گذاري ته مرڻ کان پوءِ رَحمتِ خداوندي سان أبدي ۽ سَرَمدي نعمتن جي قوي اُميد آهي. جڏهن هي الله وارا پنهنجي زندگي اسلام جي پاڪيزه اُصولن ۽ پياري محبوب صَلَّي اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي سُنتن ۽ سندن مبارڪ ذات تي دُرودِ پاڪ پڙهڻ ۾ گذاريندا آهن ته اسان جا آقا صَلَّي اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم به مشڪلاتن ۽ مصيبتن ۾ انهن کي اڪيلو نٿا ڇڏين بلڪ مصيبت جي وقت پهچي انهن جي مدد ڪندا آهن، اچو! هن باري ۾ تي ايمان افروز واقعا ٻڌون ٿا،

جهاز ٻڏڻ کان بچي ويو

حضرت شيخ موسيٰ ضرير رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَیْهِ فرمائن ٿا: مان هڪ قافلي سان گڏ بحري جهاز ۾ سفر ڪري رهيو هئس ته اوچتو جهاز طوفان جي رڌ ۾ اچي ويو هي طوفان ڦهر خداوندي بڻجي جهاز کي لوڏڻ لڳو، اسان يقين ڪري ويناسين ته ڪجهه گهڙين ۾ جهاز ٻڏي ويندو ۽ اسان سڀئي موت جي حوالي ٿي وينداسين. انهيءَ عالم ۾ مون تي ننڊ جو غلبه ٿيو ۽ ڪجهه گهڙين جي لاءِ مون تي غنودگي طاري ٿي وئي، ڇا ٿو ڏسان ته خواب ۾ رَحمتِ عالميان، مڪي مَدَنِي سلطان صَلَّي اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم تشریف فرما ٿيا آهن ۽ دُرودِ تَنْجِيْنَا¹ پڙهي مون کي ارشاد فرمايو: ”توهان ۽ توهان جا ساٿي هڪ هزار 1000 پيرو هي دُرود پڙهي وٺو.“ جڏهن مان بيدار ٿيس ته مون پنهنجي تمام دوستن کي گڏ ڪيو ۽ ان دُرودِ پاڪ جو ورد شروع ڪري ڇڏيو. اڃا تي سو پيرا ئي هي دُرودِ پاڪ پڙهيو

¹ **دُرودِ تَنْجِيْنَا:** اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةً تَنْجِيْنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ الْاَهْوَالِ وَالْاَفَاتِ وَتَقْضِ لَنَا بِهَا جَمِيعَ الْحَاجَاتِ وَطَهِّرْنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ السَّيِّئَاتِ وَتَرَفَعْنَا بِهَا عَلٰی الدَّرَجَاتِ وَتُبَلِّغْنَا بِهَا اَقْصَى الْغَايَاتِ مِنْ جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ فِي الْحَيَاةِ وَبَعْدَ الْمَمَاتِ اِنَّكَ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

هو جو طوفان جو زور گهٽ ٿيڻ لڳو ۽ طوفان آهستي آهستي گهٽجي ويو، سمنڊ جي سطح پُرامن ٿي وئي ۽ ان دُرودِ پاڪ جي بَرَڪت سان تمام جهاز وارن کي نجات ملي وئي.“ (القول البدیع، الباب الخامس في الصلاة عليه في اوقات مخصوصة، ص ۴۱۵، ملخصاً ومفهوماً)

دنيا و آخرت ۾ ڄب ۾ رهن سلامت

پيارے پڙهون نه کيون ڪر ٿم پر سلام هر دم

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

هٿ جو درد ۽ سوچ ختم ٿي وئي

”هڪ بزرگ فرمائن ٿا: مان حمام ۾ ڪري پيس، منهنجي هٿ تي سخت زخم آيو جنهن جي ڪري هٿ ۾ ڪافي سُوج ٿي پئي، مان وڏي تڪليف محسوس ڪري رهيو هئس، رات جو جڏهن سُتس ته ڇا ٿو ڏسان ته خواب ۾ جنابِ رسالتِ مآب صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جو جلوہ عالمِ تاب نظر آيو، مُبارڪ چپن کي جُنُش ٿي رَحمت جا گل ٿريا ۽ منا ٻول ڪجهه ائين ترتيب ۾ آيا: ”پٽ! توهان جي دُرود مون کي مُتَوَجِّه ڪيو. صُبح اُٿيس ته مُصْطَفِي جانِ رَحمت صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جي بَرَڪت سان درد ته دُور ٿي چڪو هو گڏوگڏ سوچ جو نالو نشان به مِتجي چُڪو هو. (سعادة الدارين، الباب الرابع فيماورد من لطائف المراتي والحكايات في فضل الصلاة... الخ، ص ۱۴۰)

مري تاريڪ راتين جڳا دو

ڪبهي سُوئے غريباں بهي نظر هو

هراساں هو مصيبت ۾ وه ڪيونڪر

تمهارے لطف پر جس کي نظر هو

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

امام بوصيري تي سرڪار ﷺ جو ڪرم

امام شرف الدين محمد بوصيري رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ فرمائن ٿا: مون تي فالج (اڌ رنگ) جو شديد حملو ٿيو جنهن جي ڪري منهنجو اڌ جسم بلڪل بي حس ۽ بي حرڪت ٿي ويو. گهڻو علاج ڪرايو پر خاطر خواه فائدو نه ٿيو. وڏي نااميدي ۽ خوف جي حالت ۾ مون سوچيو ته نبي ڪريم ﷺ جي شان ۾ هڪ قصيدو لکان ۽ ان جي توسُّط سان بارگاه ربُّ العزّت ۾ پنهنجي صحت يابي جي لاءِ دُعا ڪيان، الله عَزَّ وَجَلَّ جي فضل و ڪرم سان مان پنهنجي هن ارادي ۾ ڪامياب ٿي ويس. پوءِ مون قصيده (برده شريف) لکڻ شروع ڪيو، قصيدي جي اختتام تي ئي مان نند جي آغوش ۾ هليو ويس. اڪيون ته ڇا بند ٿيون دل جون اڪيون روشن ٿي ويون، منهنجا پاڳ کلي پيا جو منهنجي خواب ۾ نبي ڪريم ﷺ الله تَعَالٰى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تشریف کڻي آيا. پاڻ سڳورن عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام پنهنجو دست مبارڪ منهنجي جسم تي ڦهيريو ۽ پنهنجي مبارڪ چادر (برده) منهنجي جسم تي وجهي ڇڏي. ان جي برڪت سان مان هڪدم صحتياب ٿي ويس مان جڏهن نند مان بيدار ٿيس ته پنهنجي پاڻ کي بيٺڻ ۽ حرڪت ڪرڻ لائق محسوس ڪيو. (عصيدة الشهده ۳۷، ملخصاً)

ميرے تم خواب میں آؤ میرے گھر روشنی ہوگی

میری قسمت جگا جاؤ عنایت یہ بڑی ہوگی

اچو! برڪت حاصل ڪرڻ جي لاءِ اسان به هن قصيده برده شريف جا ڪجهه شعر گڏجي پڙهون ٿا.

مَوْلَايَ صَلِّ وَسَلِّمْ دَائِبًا اَبَدًا عَلٰى حَبِيْبِكَ خَيْرِ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ
هُوَ الْحَبِيْبُ الَّذِي تُرَجٰى شَفَاعَتُهُ لِكُلِّ هَوٰلٍ مِنْ الْاَهْوَالِ مُفْتَحِمٌ
مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَالثَّقَلَيْنِ وَالْفَرِيقَيْنِ مِنْ غَرْبٍ وَمِنْ عَجَمٍ
يَا رَبِّ بِالْمُصْطَفٰى بَدِّعْ مَقَاصِدَنَا وَاغْفِرْ لَنَا مَا مَضٰى يَا وَّاسِعَ الْكَرَمِ

منا منا اسلامي پائرو! اوهان ڏنو نبي رحمت، شفيع اُمتِ صَلَّي اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم کي پنهنجي ڪنهن امتي جي پريشاني برداشت ناهي ۽ هڪدم مصيبت زده، پريشان حال امتي جي مدد لاءِ پهچي ويندا آهن تنهنڪري اسان کي به ڏينهن هجي يا رات اسان کي پنهنجي مُحسن ۽ غمگسار آقا صَلَّي اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جي ذات تي دُروُد وسلام جي ڪثرت ڪندو ئي رهڻ گهرجي . هن ۾ هرگز ڪوتاهي نه ڪرڻ گهرجي چو ته سرڪارِ مدينه صَلَّي اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جا اسان تي بي شمار احسان آهن. بطنِ سيده آمنه رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہَا مان دُنيا ۾ جلوه افروز ٿيندي ئي پاڻ ڪريم صَلَّي اللہُ

تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم سجدو فرمايو ۽ مبارڪ چين تي اها دُعا جاري هئي: رَبِّ هَبْ لِي اُمَّتِي يعني پُروردگار! منهنجي اُمت کي بخشي ڇڏ. (فتاوي رضويه، ۷۱۲/۳۰ ملخصا) امام زرقاني رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ نقل فرمائن ٿا: ”ان وَقت پاڻ سڳورن صَلَّي اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم آڱريون اهڙي طرح ڪنيون هيون جيئن ڪو گريه و زاري ڪرڻ وارو ڪٽندو آهي.“ (زرقاني علي المواهب، ذڪر تزويج عبداللہ آمنة، ۱/ ۲۱۱)

”رَبِّ هَبْ لِي اُمَّتِي“ ڪهڙي پيدا هون
حق نه فرمايو ڪه بخشا“ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ

رَحْمَتِ عَالَمِ صَلَّي اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم سفرِ معراج تي روانگي جي وقت اُمت جي

گنھگارن کي ياد ڪري روڻڻهارڪا ٿي ويا، ڊيدارِ جمالِ خُداوندي عَزَّوَجَلَّ ۽
 خُصوصي نوازشات جي وقت به گنھگارن اُمت کي ياد فرمايو. (بخاري، ڪتاب التوحيد،
 باب قوله تعالى وكلم الله موسى تكليماً، ۴/ ۵۸۱، حديث: ۷۵۱۷ مفهوماً) سڄي عُمر (وقتا فوقتا) اُمت
 جي لاءِ غمگين رهيا. (مسلم، باب دعاء النبي صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لامته وبُكائه شفقة عليهم، ص ۱۰۹،
 حديث: ۳۴۶ مفهوماً) جڏهن قبر شريف ۾ لاٿو ويو ته مبارڪ چين کي جُنُش هئي،
 بعض صحابہ ڪرام عَلَيْهِمُ الرِّضْوَانُ ڪن لڳائي ٻڌو، آهستي آهستي اُمتي اُمتي
 (منهنجي اُمت) فرمائي رهيا هئا. قيامت ۾ به انهن جي دامن ۾ پناه ملندي، تمام
 انبياء ڪرام عَلَيْهِمُ الصَّلَوةُ وَالسَّلَامُ نَفْسِ نَفْسِ اِذْهَبُوا اِلَى غَيْرِي (اڄ مون کي پنهنجي فڪر آهي
 ڪنهن ٻئي وٽ هليا وڃو) چوندا ۽ پاڻ غُمخوار اُمت جي لب تي يارِ اُمتي اُمتي
 (اي رب! منهنجي اُمت کي بخشي ڇڏ) جو شور هوندو. (مسلم، باب ادني اهل الجنة منزلة
 فيها، ص ۱۰۵، حديث: ۳۴۶) تنهنڪري جڏهن نبي پاڪ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نه صرف سڄي
 زندگي پنهنجي اُمت جي گنھگارن کي ياد رکيو بلڪ قيامت ۾ به اسان جي
 شفاعت فرمائيندا ته مَحَبَّت ۽ عقيدت بلڪ مُرُوت جي به اها تقاضا (Demand) آهي
 ته اسان به اُمتي هئڻ جو ثبوت ڏيندي پاڻ ڪريم صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جي سُنَن تي
 عمل ڪريون ۽ پاڻ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تي دُرُودِ سلام پڙهڻ کان ڪڏهن به غُفَلَت نه
 ڪيون.

جونہ بھولا ہم غریبوں کو رضا یاد اُس کی اپنی عادت کیجئے

مُصطَفٰے	خیرُ	الوری	هو	سرورِ	ہر	دو	سرا	هو
اپنے	اچھوں	کا	تصدق	ہم	بدوں	کو	بھی	نہاہو
ہم	وہی	بے	شرم	و	بد	ہیں	ثُم	ہو

هم وُهي قابل سزا ڪے تم وُهي رَحْم خدا هو
 عُمر بھر تو ياد رکھا وقت پر ڪيا بھولنا هو
 حق دُرودين تم پھي ٻيڃي تُم مُدام اُس ڪو سراھو
 ڪيون رضا مُشڪل سَ ڏريَ جب نبی مُشڪل کُشا هو

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

مٿا مٿا اسلامي پائرو! اسان جا پيارا آقا، مديني وارا مصطفيٰ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم
 اسان سان بيحد مَحَبَّت ڪن ٿا جو هر وقت پنهنجي گُناه گار اُمت جي بخشش
 جي لاءِ پنهنجي رَب جي بارگاہ ۾ التجائون ۽ دُعائون ڪن ٿا يقيناً پاڻ ڪريم
 صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جا اسان تي بيشمار احسان آهن. پر هي ڪڏهن مُمڪن آهي ته
 اسان سندن شڪريو ادا ڪري سگهون. بس ايترو ئي ڪيون جو انهن تي دُرود
 و سلام جا تُحفا موڪليون يعني رحمت عالم صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جي حق ۾ دُعاء
 رَحمت ڪريون. جيئن فقير سخي داتا کي دعائون ڏيندا آهن.

شُڪرايڪ ڪرم کا بهي آڏا هو نهين سکتا

دل ان ۾ فدا جانِ حسن ان ۾ فدا هو

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

12 مَدَنِي ڪَمَن مان هڪ مَدَنِي ڪَم ”مَدَنِي قافلہ“

مٿا مٿا اسلامي پائرو! پنهنجي سينن ۾ محبتِ رسول کي وڌيڪ وڌائڻ ۽
 درود و سلام جي عادت بنائڻ جي لاءِ دعوتِ اسلامي جي مَدَنِي ماحول سان
 وابسته ٿي ذيلي حلقي جي 12 مَدَنِي ڪمن ۾ وڌ کان وڌ حصو وٺو. ذيلي حلقي

جي 12 مَدَنِي ڪمن مان مهيني وار هڪ مَدَنِي ڪم ”مَدَنِي قافلو“ به آهي. مَدَنِي قافلن جو هڪ مقصد مسجدن جي آباد ڪاري به آهي ۽ مسجدن کي آباد ڪرڻ وارن جي باري ۾ حديثِ پاڪ ۾ فرمايو ويو آهي ته بيشڪ الله عَزَّ وَجَلَّ جي گهرن کي آباد ڪرڻ وارا ئي الله وارا آهن. (معجم اوسط ، ۲ ، ۵۸/، رقم: ۲۵۰۲) اچو! ترغيب جي لاءِ مَدَنِي قافلي جي هڪ مَدَنِي بهار ٻڌون ٿا،

دل جو مريض نيڪ ٿي ويو

بابُ المدينة (ڪراچي) جي هڪ اسلامي پيءُ جي دل جون ٻه ناليون بند هيون، ڊاڪٽر اينجيو گرافي ڪرائڻ جو مشورو ڏنو. هڪ ڏينهن هڪ اسلامي پيءُ ان کي ستن جي تربيت جي مَدَنِي قافلي ۾ سفر ڪري اتي دعا گهرڻ جي ترغيب ڏياري، پوءِ هو 3 ڏينهن جي مَدَنِي قافلي جو مسافر بڻجي ويو، واپسي تي جڏهن تيست ڪرايا ويا ته تمام رپورٽون ڏُست هيون، ڊاڪٽر حيرت وچان پڇيو: آخر اهو ڪيئن ٿيو؟ جواب ڏنو، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ دعوتِ اسلامي جي مَدَنِي قافلي ۾ سفر ڪري دعا ڪرڻ جي بَرَڪت سان مون دل جي مُهلڪ مرض کان چوٽڪارو ملي ويو.

هه شفا هي شفا، مرحبا! مرحبا! آڪه خود ديكه لين، قافله ميں چلو
دل ميں گر دزد هو دُر سے رُخ زرد هو پاؤ گے فرحتیں قافله ميں چلو

مٿا مٿا اسلامي پائرو! درودِ پاڪ پڙهڻ هڪ نهايت عظيم الشان عمل آهي، ان جا بي شمار فائدا هڪ ئي نشست ۾ بيان ڪرڻ مشڪل آهي. اچو! حصولِ برڪت ۽ نزولِ رحمت جي لاءِ درودِ پاڪ جا ڪجهه دنيوي ۽ اخروي فائدا ٻڌون ٿا:

دلين جي صفائي ٿيندي آهي:

دروود پاڪ پڙهڻ جو هڪ فائدو هي آهي ته ان جي برڪت سان دلين جي صفائي ٿيندي آهي. افسوس اڄ اسان جون دليون گناهن کان آلوده ٿي اهڙيون سخت ٿي چڪيون آهن جو نصيحت جي ڪا ڳالهه انهن تي اثر ناهي ڪندي خدانخواستہ گناهن جي اها عادت مرڻ گهڙي تائين قائم رهي ته سڀاڻي قيامت ۾ اسان الله عَزَّ وَجَلَّ ۽ ان جي حبيب صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم کي ڪهڙو منهن ڏيکارينداسين، تنهنڪري گناهن کان توبه ڪريو ۽ دلين جي صفائي جي لاءِ درود پاڪ جي عادت بڻايو. فرمانِ مصطفي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم آهي: هر شيءِ جي لاءِ طهارت ۽ غسل آهي ۽ مومنن جي دلين جي زنگ جي صفائي مون تي دُرود پڙهڻ آهي. (القول البديع، الباب الثاني في ثواب الصلاة والسلام علي رسول الله، ص ۲۸۱)

يا اِلهي درود ڪے صدق
دل کا سب زنگ دور ہو جائے

روزي ۾ برڪت ٿيندي آهي:

دروود پاڪ پڙهڻ جو هڪ فائدو هي به آهي ته ان جي برڪت سان رزق ۾ برڪت ٿيندي آهي اڄ اسان جي معاشري ۾ تنگدستي ۽ بي روزگاري عام آهي، هر هڪ معاشي مسئلن جي حل جي لاءِ مختلف طريقا اپنائڻ ۾ مصروف آهي ياد رکو هي سڀ اسان جي ٻرن عملن جو نتيجو آهي جيڪڏهن اسان رزق ۾ تنگي جا سبب مثال طور نمازون ڇڏڻ، ڪوڙ ڳالهائڻ، ناشڪري ڪرڻ، رزق جي بي قدري ڪرڻ ويڃا ۽ بدڪاري جهڙن گناهن کان بچندي اسلامي تعليمات تي عمل ڪريون ۽ پنهنجي محسن آقا، حبيب ڪبريا صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم تي درود پاڪ جي عادت بڻايون ته نه صرف اسان کي تمام پريشانين کان نجات ملي سگهي ٿي بلڪ رزق ۾ خوب خوب برڪت به ٿيندي جيئن ته فرمانِ مصطفي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم آهي: ”جنهن کي ڪا سخت حاجت در پيش هجي ته ان کي گهرجي ته مون تي ڪثرت سان دُرود شريف پڙهي، چوٽه هي مصيبتن ۽ تنگين کي پري ڪندو

آهي ۽ روزي ۾ برڪت ۽ حاجتن کي پورو ڪندو آهي. (بستان الواعظين ورياض السامعين لابن جوزي، ص ۴۰۷)

اے حسنِ خارِ غم کو دل سے نکال
غمزدوں کی ہے غمگسار درود

وسري ويل شيون ياد اچي وينديون آهن:

دُرودِ پاڪ پڙهڻ جو هڪ فائدو هي به آهي ته ان جي برڪت سان حافظو قوي ٿيندو آهي ۽ وسري ويل شيون ياد اچي وينديون آهن. اڄ حافظي جي ڪمزوري جو هي حال آهي جو ڪلاڪن ڪنهن شيءِ کي ياد ڪرڻ کان پوءِ به ڊگهي عرصي تائين اسان کي ڪا شيءِ ياد ناهي رهندي ۽ ڪا شيءِ رکي ڪري وسري وڃون ته ضرورت جي وقت ياد ناهي ايندي، هن پريشاني کان نجات جي لاءِ نبي ڪريم ﷺ تي ڪثرت سان درود پاڪ پڙهڻ جي عادت بڻايو **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** حافظو قوي ٿيندو ۽ وسري ويل شيءِ ضرورت جي وقت ياد اچي ويندي جيئن ته فرمانِ مصطفيٰ ﷺ آهي: جڏهن توهان ڪنهن شيءِ کي وساري ڇڏيو ته مون تي دُرود پاڪ پڙهو، اها شيءِ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** توهان کي ياد اچي ويندي. (جلاء الافهام، ص ۲۳۹) دعوتِ اسلامي جي اشاعتي اداري مڪتبه المدينه جي شايع ٿيل 419 صفحن تي مشتمل ڪتاب، ”مَدَنِي پَنج سورَه“ جي صفحي 169 تي آهي: جيڪڏهن ڪنهن شخص کي نسيان (Memory loss) يعني وسري وڃڻ جي بيماري هجي ته هو مغرب ۽ عشاء جي وچ ۾ هن دُرود پاڪ کي ڪثرت سان پڙهي **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** حافظو قوي ٿي ويندو.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ
الْكَامِلِ وَعَلَى اٰلِهِ كَمَا لَآنْهَاءُ لِكَمَالِكَ وَعَدَدَ كَمَالِهِ

غيبت کان حفاظت ٿيندي آهي:

دروود پاڪ پڙهڻ جو هڪ فائدو هي به آهي جنهن مجلس ۾ درود پاڪ پڙهيو وڃي ان ۾ ماڻهن جي غيبت کان بچڻ جي توفيق ملندي آهي، اڄ اسان جي معاشري ۾ غيبت ايتري قدر عام آهي جو جتي ڪجهه ماڻهو گڏ ٿيا ته غيبت ۽ چغلي جو نه ختم ٿيڻ وارو سلسلو شروع ٿي ويندو آهي. غيبت ايمان جي لاءِ ڪيتري قدر خطرناڪ ثابت ٿي سگهي ٿي هن جو اندازو هن روايت مان لڳايو جو غيبت ۽ چغلي ايمان کي اهڙي طرح ڪٽيندي آهي جهڙي طرح پڪرار وڻ کي ڪٽي ڇڏيندو آهي. (الترغيب والترهيب، كتاب الادب، الترهيب من الغيبة... الخ، ۳/ ۴۰۵، حديث: ۴۳۶۲)

تنهنڪري غيبت کان بچڻ جي لاءِ شيخ طريقت امير اهل سنت **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه** جي تصنيف ”غيبت جون تباهه ڪاريون“ جو مطالعو ڪريو ۽ جتي ڪجهه ماڻهن ۾ ويهڻ جو موقعو ملي ته پاڻ به درود پاڪ پڙهو ۽ سڀني کي به پڙهڻ جي ترغيب ڏياريو **اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** ان جي برڪت سان غيبت کان چوٽڪارو نصيب ٿيندو، حضرت علامه **مَجْدُ الدِّينِ فيروز آبادي رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ** کان منقول آهي: جڏهن ڪنهن مجلس ۾ ويهو ته ائين چوندا ڪريو: **بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ وَصَلَّى اللّٰهُ عَلَى مُحَمَّدٍ**، (ان جي برڪت سان) **اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** توهان تي هڪ ملائڪه مقرر فرمائيندو جيڪو توهان کي غيبت کان باز رکندو ۽ جڏهن مجلس مان اٿو ته ان وقت به **بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ وَصَلَّى اللّٰهُ عَلَى مُحَمَّدٍ** چوندا ڪريو ته ملائڪه انهن کي توهان جي غيبت ڪرڻ کان باز رکندو. (القول البدیع، الباب الثاني في ثواب الصلاة والسلام علي رسول الله، ص ۲۷۸)

مجھے غيبت و چغلي و بدگمانی
کی آفات سے تُو بچا یا الہی

جدا ٿيڻ کان پهريان بخشش ٿي ويندي آهي:

دروود پاڪ پڙهڻ جو هڪ فائدو هي به آهي ته جيڪڏهن ملاقات جي وقت

سلام ۽ مصافحي کان پوءِ درود شريف پڙهيو وڃي ته ملاقات ڪرڻ وارن جي مغفرت ٿي ويندي آهي. سلام ۽ مصافحو ڪرڻ اسان جي پياري آقا ﷺ جي سنت آهي، بدقسمتي سان اسان جي معاشري مان اها سنت به ختم ٿيندي نظر اچي رهي آهي ۽ جيڪي ماڻهو سلام ۽ مصافحو ڪن ٿا اهي به پنهنجي ئي ڄاڻ سڃاڻ وارن سان ملڻ پسند ڪن ٿا جڏهن ته اسلام هر هڪ کي سلام ڪرڻ جي تعليم ڏني آهي جنهن کي اسان سڃاڻون ٿا يا نٿا سڃاڻون، سلام ۽ مصافحي سان نه رڳو پاڻ ۾ محبت وڌندي آهي بلڪ جيڪو شخص ملاقات جي وقت نبي ڪريم ﷺ، رؤف رحيم ﷺ تي درود پاڪ پڙهندو آهي الله عزوجل پنهنجي جدا ٿيڻ کان پهريان انهن جي بخشش فرمائيندو آهي

فرمانِ مصطفيٰ ﷺ: جڏهن الله عزوجل جي لاءِ پاڻ ۾ محبت ڪرڻ وارا ٻه دوست پاڻ ۾ ملن ٿا ۽ مصافحو ڪن ٿا ۽ نبي ﷺ تي دُرود پاڪ پڙهن ٿا ته انهن ٻنهي جي جدا ٿيڻ کان پهريان پهريان ٻنهي جا اڳوڻا ۽ بعد وارا گناه بخشيا ويندا آهن. (شعب الايمان، فصل في المصافحة والمعانقة وغيرهما... الخ، ۶ / ۴۷۱، حديث ۸۹۴۴)

جو درود و سلام پڙهڻ ۾

ان ۾ رب کي سلام هوندو

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ڪتاب ”گدست درود و سلام“ جو تعارف

اي بارگاه شاه خير الانام ۾ جهومي جهومي درود و سلام جا نذرانا پيش ڪرڻ وارا خوش نصيب اسلامي ڀائرو! رب عزوجل جي رحمت تي خوش ٿيو جو

اسان کي درودِ پاڪ جي صورت ۾ گناهن جي بخشش جو بهترين ذريعو عطا فرمايو آهي، تنهنڪري گناهن جي معافي جي لاءِ درود و سلام جي ڪثرت ۽ توبه و استغفار کي پنهنجو معمول بڻايو. دُرود و سلام جي فضيلتن ۽ برڪتن ۽ ان حوالي سان مزيد مفيد معلومات حاصل ڪرڻ جي لاءِ دَعَوَتِ اسلامي جي اشاعتي اداري مڪتبه المدينه جي شايع ٿيل 660 صفحن تي مشتمل ڪتاب ”گلدستہ درود و سلام“ جو مطالعو فرمايو **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** **عَزَّوَجَلَّ** دُرود پاڪ جي باري ۾ بيحد مفيد معلومات حاصل ٿيندي پاڻ به هن ڪتاب جو مطالعو ڪريو ۽ ٻين کي به ان جي ترغيب ڏياريو. الله **عَزَّوَجَلَّ** اسان کي درود و سلام جي عادت بنائڻ جي توفيق عطا فرمائي. آمين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِين **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ**.

”ضعائے درود و سلام“ جي ترغيب به شامل ڪئي وڃي

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ**

ديدارِ مصطفيٰ نصيب ٿيندو آهي:

درودِ پاڪ جي برڪت سان مصطفيٰ جانِ رحمت **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** جي خواب ۾ زيارت نصيب ٿيندي آهي، هر عاشق جي دل جي تمنا اها هوندي آهي ته ڪڏهن منهنجا به ستل نصيب جاڳي پون ۽ مون کي به خواب ۾ ديدارِ مصطفيٰ عطا ٿئي ۽ وقت بوقت الله **عَزَّوَجَلَّ** جي بارگاه ۾ ائين التجائون به ڪندو رهندو آهي ته

يا رب تَرِے محبوب کا جلوہ نظر آئے
اس نُورِ مجسم کا سراپا نظر آئے
اے کاش کبھی ایسا بھی ہو خواب میں میرے
هُوں جس کی غلامی میں وہ آقا نظر آئے

ان آنهون کا ورنہ کوئی مصرف ہی نہیں ہے
سرکار تمہارا رُخ زیا نظر آئے

يقيناً اسان سڀ به حُضُور ﷺ جي زيارت جا خواهشمند آهيون ته اسان کي عشق جا ٻيا تقاضا پورا ڪندي سڄي چاه سان دُرُودِ پاڪ جي ڪثرت ڪرڻ گهرجي اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ هڪ نه هڪ ڏينهن اسان تي به ضرور ڪرم ٿيندو ۽ اسان به شربتِ ديدار کان سيراب ٿينداسين.

حضرت سيدنا ابن عباس رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا کان روايت آهي ته نبي رحمت، شفيع اُمّت ﷺ جو فرمانِ عظمت نشان آهي: ”جيڪو مومن جُمُعي جي رات (خميس ۽ جمعي جي درمياني رات) ٻه (2) رڪعت ان طرح پڙهي جو هر رڪعت ۾ سُورَةُ الْقَاتِحَةِ کان پوءِ 25 ڀيرا قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ پڙهي، پوءِ هي دُرُودِ پاڪ ﷺ اللهَ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ هزار 1000 ڀيرا پڙهي ته ايندڙ جمع ڪان پهرين خواب ۾ منهنجي زيارت ڪندو ۽ جنهن منهنجي زيارت ڪئي الله عَزَّوَجَلَّ ان جا گناه مُعاف فرمائيندو. (القول البديع، الباب الثالث في الصلاة عليه في اوقات مخصوصة، ص ۳۸۳)

حضرت سيدنا شيخ عبد الحق محدث دهلوي رَحِمَهُ اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ نقل ڪن ٿا: ”جيڪو شخص جُمُعي جي ڏينهن هڪ هزار 1000 ڀيرا هي دُرُودِ شريف ﷺ اللهَ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ پڙهندو ته اهو سرڪارِ نامدار، مديني جي تاجدار ﷺ اللهَ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جي خواب ۾ زيارت ڪندو، يا جنت ۾ پنهنجي منزل ڏسي وڻندو، جيڪڏهن پهرين پيري ۾ مقصد پورو نه ٿيو، ته ٻئي جُمُعي به ان کي پڙهي وٺي اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ

پنج (5) جُمعن تائين ان کي سرڪار مدينه صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي زيارت ٿي ويندي.

(تاريخ مدينه، ص ۳۴۳)

ڪجهه اڀا ڪرڊے مرے ڪردگار آنڪھوں ميں
 ہميشه نقش رہے رُوئے يار آنڪھوں ميں
 اُنہيں نہ دیکھا تو کس کام کی ہيں يہ آنڪھيں
 کہ دیکھنے کی ہے ساری بہار، آنڪھوں ميں

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّدٍ

پُل صراط تي آساني ٿيندي:

دروڊ پاڪ جو هڪ فائدو هي به آهي ته اسان جو پڙهيل درود پاڪ پُل صراط جي اونڌاهي ۾ اسان جي لاءِ نور هوندو. پُل صراط جهنم جي مٿي بڻيل هڪ پُل آهي جيڪو وار کان وڌيڪ سنهو ۽ تلوار جي دهار کان وڌيڪ تيز هوندو هر هڪ پنهنجي عملن جي مطابق رفتار ۾ گذرندو، ڪو بجلي جيان تيزي سان پار ڪندو ته ڪو تيز هوا جيان، ڪو اهڙي طرح جيئن پکي اڏامندو آهي، ڪو گهوڙي ۽ ماڻهو جي ڊوڙ وانگي ۽ ڪو گهليجندو گذرندو ۽ جنهن جي باري ۾ پڪڙڻ جو حڪم ٿيندو ته پُل صراط جي ٻنهي پاسي لڳل وڏا وڏا لوهي ڪنڊا ان کي پڪڙي جهنم ۾ اڇلائي ڇڏيندا. جيڪڏهن اسان عافيت سان پل صراط پار ڪرڻ چاهيون ٿا ته دنيا ۾ رهندي آخرت جي تياري ڪريون ۽ ڪثرت سان درود پاڪ جي عادت بڻايون لَنْ نَسَى اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ ان جي بَرَڪت سان پُل صراط جو تاريخ (اونڌاهي وارو) رستو روشن ٿي ويندي ۽ اسان ان دُشوار گذار مرحلي مان نجات ماڻينداسين. جيئن ته روايت ۾ اچي ٿو: **“الصَّلَاةُ عَلَى نُوْرٍ يُّومَرُ**

الْقِيَامَةِ عِنْدَ ظُلْمَةِ الصِّرَاطِ، يعني مون تي دُرودِ پاڪ پڙهڻ قيامت جي ڏينهن پُل صِرَاط جي تاريخي ۾ نُور هوندو. ”وَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَكْتَالَ لَهُ بِالْبَيْتِ الْآخِرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، ۽ جنهن کي هي پسند هجي ته قيامت جي ڏينهن ان کي اجر جو پيمانو پري ڪر ڏنو وڃي ”فَلْيَكْثِرْ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَيَّ“ ته ان کي گهرجي ته مون تي ڪثرت سان دُرود

موڪلي. (القول البديع، الباب الاول في الامر بالصلاة علي رسول الله... الخ، ص ۱۱۸)

ڪوئي قريب ترازو ڪوئي لب ڪوڙ ڪوئي صراط ۾ ان ڪو پکارتا هون
میں ان کے در کا بھکاری ہوں فضل مولیٰ سے حسن فقیر کا جت میں بسترا ہونگا

قيامت جي ڏينهن سرڪار صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جي شفاعت نصيب ٿيندي:

دُرودِ پاڪ پڙهڻ جو هڪ فائدو هي به آهي ته ان جي برڪت سان قيامت جي ڏينهن سرڪار صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جي شفاعت نصيب ٿيندي. اُمُّ المومنين حضرت سيدتنا عائشه صديقہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا کان روايت آهي ته نبي رحمت، شفيع اُمّت صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جو فرمانِ شفاعت نشان آهي: ”مَنْ صَلَّى عَلَيَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَانَتْ شَفَاعَتُهُ لَهٗ عِنْدِي

يَوْمَ الْقِيَامَةِ جيڪو شخص جُمعي جي ڏينهن مون تي دُرود شريف پڙهندو ته قيامت جي ڏينهن ان جي شفاعت منهنجي ذم ڪرم تي هوندي.“ (كنز العمال، ڪتاب

الاذكار، الباب السادس في الصلاة عليه علي آله، ۲۵۵/۱، الجزء الاول، حديث: ۲۲۳۶)

منا منا اسلامي پائرو! قيامت جي ڏينهن جي باري ۾ سورة المَعَارِج جي آيت

نمبر 4 ۾ ارشاد آهي: **كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ** ترجمو ڪتر الايمان: جنهن جو اندازو

پنجاه هزار سال آهي. ان ڏينهن سج باه و سائي رهيو هوندو، تامي جي تهڪندڙ

زمين هوندي، هر هڪ پنهنجي پگهر ۾ وهنجي رهيو هوندو، اُج جي شدت سان

زبانون سڪي ڪندا بڻجي وينديون. نَفْسِي نَفْسِي جو عالم هوندو ۽ ان سخت وقت ۾ ڪو حال پڇڻ وارو نه هوندو. سڀاري 30 سورة عَبَسَ جي آيت 34 تا 36 ۾ ارشاد آهي:

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ۖ وَأُمِّهِ وَ
أَبِيهِ ۖ وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ۖ
يَجْنِدُو يَاءُ، ماءُ ۽ پيءُ ۽ زال ۽ پٽن کان
تَرَجَمُو ڪنزالايمان: ان ڏينهن ماڻهو

اهڙي سخت حالات ۾ جڏهن ڪوڙسان حال نه هوندو، تمام انبياءِ ڪرام عَلَيْهِمُ السَّلَام جي طرفان به اِذْهَبُوا اِلَى غَيْرِي (ڪنهن ٻي وٽ وڃو) جو جواب ملندو، اهڙين حالتن ۾ هڪ ئي هستي هوندي جيڪا اسان گنهگارن جي نااميدي کي اميد ۾ بدلي ڇڏيندي، اسان جي تٽل اُميدن جو سهارو (Support) بڻجندي، جنهن جي چين تي اَنَا لَهَا (شفاعت جي لاءِ مان آهيان) جون صدائون هونديون، جي ها! اها مبارڪ هستي اسان جي پياري آقا صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جي مبارڪ ذات هوندي جيڪا بارگاهِ الهِي عَزَّوَجَلَّ ۾ سجدي ۾ وڃي پنهنجن گنهگار اُمتين جي شفاعت ڪندا. حضرت سَيِّدُنَا رُوَيْفَعُ بْنُ ثَابِتٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ کان روايت آهي ته نور جي پيڪر، تمام نبين جي سُرُور صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن ارشاد فرمايو: ”جنهن شخص هي دُرُود شريف پڙهيو: ”اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاَنْزِلْهُ الْبَقْعَدَ الْبَقَرَبَ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ“ ته ان جي لاءِ منهنجي شفاعت واجب ٿي وئي.“ (معجم كبير، رويفع بن ثابت الانصاري، ۵ / ۲۶، حديث: ۴۴۸۰)

هه ان کواُمت سے پيار ڪتاء، ڪرم هه رحمت شعار ڪتئا
همارے جُرموں کو دهورهه ههين حضور آنسو بهابها ڪر

میں وہ نماہوں جس کی جھولی میں کوئی حُسنِ عمل نہیں ہے

مگر وہ احسان کر رہے ہیں خطائیں میری چھپا چھپا کر

(خالد محمود نقشبندري)

مجلس مکتوبات و تعویذاتِ عطاریہ

منا منا اسلامي پائرو! ٻٽو اوهان درودِ پاڪ ڪيتري قدر مختصر ۽ عظيمُ الشان عمل آهي پر ان جي جزا ڪيتري عمدہ جو ان جي برڪت سان حضور انور ﷺ جي شفاعت واجب ٿيندي آهي تنهنڪري شفاعتِ مُصطفيٰ جو حقدار بڻجڻ جي لاءِ درود پاڪ جي ڪثرت ڪريو ۽ دعوتِ اسلامي جي مدني ماحول سان وابسته ٿي ان جي شعبن ۾ پنهنجون خدمتون پيش ڪريو ۽ دنيا ۽ آخرت جي برڪتن مان حصو وٺو. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ دعوتِ اسلامي جي ڪم و بيش 103 شعبن مان هڪ مجلس مکتوبات و تعویذاتِ عطاریہ به آهي. اها مجلس مکتوب ذريعي ڏکال مسلمانن جي غم خواري ۽ تعویذات، ورد وظيفن جي ذريعي بيمارين ۽ پریشانين جو في سبيلِ الله روحاني علاج ڪندي آهي. قرآن پاڪ جي ذريعي علاج ڪرڻ بلڪل جائز آهي چوٽه قرآن پاڪ بيمارين جي بهترين دوا به آهي. فرمانِ مُصطفيٰ ﷺ: حَيْرُ الدَّوَاءِ الْقُرْآنُ يعني بهترين دوا قرآن پاڪ آهي. (ابن ماجه، 116/4، حديث: 3501) اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ مسلمانن کي فائدو پهچائڻ جي لاءِ پاڪستان ۾ ڪم و بيش 750 کان وڌيڪ ۽ پاڪستان کان ٻاهران 230 کان وڌيڪ هنڌن تي مجلس مکتوبات و تعویذاتِ عطاریہ جي بستن تان ماهوار ڪم و بيش (335,000) مريض ۽ انهن جا ٺمائندا فيضياب ٿيندا آهن جنهن کي تقريباً 6 لک تعویذات ۽ اُورادِ عطاریہ في سبيلِ الله پيش ڪيا ويندا

آهن. هن شعبي جي تحت ”استخاره مجلس“ به قائم آهي جنهن جي ذريعي روزانو سڄي دنيا مان فون ذريعي ڪثير عاشقانِ رسولِ استخاره ڪرائي پنهنجي مسئلن جي حل ڄاڻڻ جي ڪوشش ڪن ٿا. ماهوار ڪم وڌيڪ 55,000 (پنجنجاه هزار) جي ويجهو اسلامي پائر هن استخاره سروس تي رابطو ڪن ٿا.

بيان جو خلاصو

منا منا اسلامي پائرو! اڄ جي بيان ۾ اسان درود و سلام جون فضيلتون ٻڌڻ جي سعادت حاصل ڪئي

❖ درود و سلام پڙهڻ الله عزوجل جي رضا جو سبب آهي .

❖ درود و سلام پڙهڻ واري کي شفاعتِ مصطفىٰ نصيب ٿيندي .

❖ درود و سلام پڙهڻ واري جي روزي ۾ برڪت ٿيندي آهي.

❖ درود و سلام پڙهڻ سان گناه معاف ٿيندا آهن.

❖ درود و سلام پڙهڻ سان نيڪين ۾ اضافو ٿيندو آهي.

❖ درود و سلام پڙهڻ سان درجات بلند ٿيندا آهن.

الله عزوجل اسان کي سرڪارِ مدينه صَلَّي اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي سڄي پکي محبت نصيب فرمائي امين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِين صَلَّي اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم .

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّي اللهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

منا منا اسلامي پائرو! بيان کي ختم ڪندي سنّت جي فضيلت ۽ ڪجهه سنّتون ۽ آداب بيان ڪرڻ جي سعادت حاصل ڪيان ٿو، تاجدار رسالت، شهنشاهِ ثبوت، مصطفىٰ جانِ رحمت صَلَّي اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو فرمان جنتِ نشان آهي:

جنهن منهنجي سٽ سان محبت ڪئي ان مون سان محبت ڪئي ۽ جنهن مون سان محبت ڪئي اهو جنت ۾ مون سان گڏ هوندو. (مشكاة الصاييح، ڪتاب الايمان، باب الاعتصام بالڪتاب والسنة، الفصل الثاني، ۵۵/۱، حديث: ۱۷۵)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

سينه تری سُنّتِ کامدینہ بنے آقا
جنت میں پڑوسی مجھے تم اپنا بنانا

پاڻي پيئڻ جون سنتون ۽ آداب

اچو! امير اهل سنت **وَأَمَّتْ بَرَكَاةُ اللَّهِ عَلَيْهِ** جي رسالي 163 ”مدني گل“ مان پاڻي پيئڻ جون سنتون ۽ آداب ٻڌون ٿا: پهريان ٻه (2) فرمانِ مصطفيٰ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ملاحظه ڪريو: ❀ اُن وانگر هڪ ئي ساھي ۾ نه پيو، بلڪ ٻه يا ٽي پيرا (ساھ ڪٽي) پيئو ۽ پيئڻ کان اڳ ۾ **بِسْمِ اللَّهِ** پڙهو ۽ پيئڻ کان پوءِ **الْحَمْدُ لِلَّهِ** چوندا ڪريو - (سنن ترمذي ج 3 ص 352 حديث 1892) ❀ **نَبِيٍّ أَكْرَمَ** **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ٿانوءَ ۾ ساھ ڪٽڻ يا ڦوڪ ڏيڻ کان منع فرمايو آھي. (سنن ابی داؤد ج 3 ص 474 حديث 3728) **مُفَسِّرُ شَهِيرِ، حَكِيمُ الْأُمْتِ** حضرت مفتي احمد يار خان **عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَقَّانِ** هن حديث شريف تحت فرمائن ٿا: ٿانوءَ ۾ ساھ ڪٽڻ جانورن جو ڪم آھي، ۽ ساھ ڪڏهن زھريلو پڻ هوندو آھي انھي ڪري ٿانوءَ مان وات پري ڪري ساھ ڪٽو (يعني ساھ ڪٽڻ مهل ڪلاس جدا ڪيو) گرم ڪير يا چانهه کي ڦوڪن سان ٿڌو نه ڪيو بلڪ ڪجهه دير صبر ڪري ڪجهه ٿڌي ٿيڻ تي پيئو (مرآة ج 6 ص 77) البت دُرود پاڪ وغيره پڙهي شفا جي نيٽ سان دم ڪرڻ ۾ ڪو حرج ناهي ❀ پيئڻ کان پهرين **بِسْمِ اللَّهِ** پڙهو ❀ چوسي ڪري ننڍا

ننڊا ڏک ڀريو، وڏا ڏک ڀرڻ سان جگر جي بيماري پيدا ٿيندي آهي ❀
 پاڻي ٿئي ساهه ۾ پيئو ❀ ساڄي هٿ سان ۽ ويهي پاڻي پيئو ❀ ڪوٺري
 وغيره مان وضو ڪيو ته ان جو بچيل پاڻي پيئڻ 70 بيمارين کان شفا آهي
 ۽ اهو آب زمزم شريف سان مشابهت رکي ٿو، ان ٻنهي (يعني وضو جو
 بچيل پاڻي ۽ آب زمزم شريف) کان علاوه ٻيو ڪو به پاڻي بيهي ڪري پيئڻ
 مڪروه آهي. (ماخوذ از فتاويٰ رضويه ج 4 ص 575، ج 21 ص 669) اهي پاڻي قبلي ڏانهن
 منهن ڪري پيئو ❀ پيئڻ کان پهرين ڏسو ته پيئڻ جي ٿانوءَ ۾ ڪا نقصان
 واري شيءِ وغيره نه ناهي (اتحاف السادة للزبيدي ج 5 ص 594) ❀ پاڻي پيئڻ کان پوءِ
 اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ چئو ❀ حُجَّةُ الاسلام حضرت سيدنا امام محمد بن محمد غزالي عليه
 رحمۃ الله الٰهي فرمائن ٿا: بِسْمِ اللّٰهِ پڙهي پيئڻ شروع ڪري پهرين ساهي جي آخر
 ۾ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ٻي کان پوءِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۽ ٽين کان پوءِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ پڙهي. (احياء العلوم ج 2 ص 8) ❀ گلاس مان بچيل مسلمان جي اوڀر
 وارو صاف پاڻي کي استعمال لائق هجڻ جي باوجود هروڀرو اڇلائڻ نه
 ڪپي ❀ منقول آهي: سُورَةُ الْمُؤْمِنِينَ شِفَاءٌ يعني مسلمان جي اوڀر ۾ شفا آهي.
 (الفتاويٰ الفقيهه الكبرى لابن حجر الهيتمي ج 4 ص 117، كشف الخفاء ج 1 ص 384) ❀ پيئڻ جي
 ڪجهه گهڙي بعد خالي گلاس کي ڏسندا ته ان جي ديوارن مان ڪجهه قطرا
 هيٺ جمع ٿي چڪا هوندا ان کي به پي ڇڏيو.

طرح طرح جون هزارين سنتون سڪڻ جي لاءِ مڪتبه المدينه جي شايع
 ٿيل 312 صفحن تي مشتمل ڪتاب ”بهار شريعت“ حصو 16 ۽ 120 صفحن جو

ڪتاب “سنڌي ۽ آداب” هديو ڏئي حاصل ڪيو ۽ پڙهو. سنڌن جي تربيت جو هڪ بهترين ذريعو دعوت اسلامي جي مدني قافلن ۾ عاشقان رسول سان گڏ سنڌن پريو سفر آهي.

عاشقانِ رسول، آئينِ سنّت ڪي پُھول
ديڻي لڻي چليس، قافلن ۾ چلو

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّي اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

**دعوتِ اسلامي جي هفتيوار سنڌن پري
اجتماع ۾ پڙهيا ويندڙ 6 درود شريف ۽ 2 دعائون**

(1) جمع جي رات جو درود

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الْحَبِيبِ الْعَالِي الْقَدْرِ
الْعَظِيمِ الْجَاهِ وَعَلَى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

بزرگن فرمايو آهي ته جيڪو شخص هر جمعرات (جمع ۽ خميس جي وچين رات) هن درود شريف کي پابندي سان گهٽ ۾ گهٽ هڪ ڀيرو پڙهندو موت جي وقت سرڪار مدينه صَلَّي اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّم جي زيارت ڪندو ۽ قبر ۾ داخل ٿيڻ وقت به ايستائين هو ڏسندو ته سرڪار مدينه صَلَّي اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّم ان کي پنهنجي هٿن سان قبر ۾ داخل ڪري رهيا آهن.⁽¹⁾

¹...افضل الصلوات على سيد السادات، الصلاة السادسة والخمسون، ص 151 ملخصاً

(2) سمورا گناه مُعاف

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ اٰلِهِ وَسَلَّمَ

حضرت سَيِّدُنَا انس رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ کان روايت آهي ته تاجدارِ مدينه صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جن فرمايو: جيڪو شخص هي دُرود شريف پڙهي جيڪڏهن بيٺل هو تو ويهڻ کان پهريان ۽ ويٺل هو ته بيهڻ کان پهريان، ان جا گناه معاف ڪيا ويندا.⁽¹⁾

(3) رَحمت جا ستر دروازا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

جيڪو هي دُرود شريف پڙهندو آهي ان تي رحمت جا ستر دروازا کوليا ويندا آهن.⁽²⁾

(4) ڇهه لک دُرود شريفن جو ثواب

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ عَدَدَ مَا فِي عِلْمِ اللّٰهِ صَلَٰةً دَآئِمَةً بِدَوَامِ مُلْكِ اللّٰهِ

حضرت احمد صاوي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْهَادِي ڪن بزرگن کان نقل ڪن ٿا هن دُرود شريف کي هڪ ڀيرو پڙهڻ سان ڇهه لک دُرود شريف پڙهڻ جو ثواب حاصل ٿيندو آهي.⁽³⁾

¹...افضل الصلوات على سيد السادات، الصلاة الحادية عشرة، ص 65

²...القول البديع، الباب الثاني، ص 277،

³...افضل الصلوات على سيد السادات، الصلاة الثانية والخمسون، ص 149

(5) قُرْبِ مُصْطَفِي صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى لَهُ

هڪ ڏينهن هڪ شخص آيو ته حُضُورِ اَنُور صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ کيس پنهنجي ۽ صديقِ اڪبر رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ جي وچ ۾ ويهاريو، انهيءَ تي صحابہ کرام رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ کي تعجبُ ٿيو ته اهو مرتبي وارو شخص ڪير آهي جڏهن اهو هليو ويو ته سرڪارِ مدينه صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن فرمايو: هو جڏهن مون تي دُرُودِ پاڪ پڙهندو آهي ته هيئن پڙهندو آهي.⁽¹⁾

(6) دُرُودِ شَفَاعَتِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَنْزِلْهُ الْمَقْعَدَ الْمُقَرَّبَ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

شافعِ امر صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن جو فرمان معظم آهي: جيڪو شخص هي درود پاڪ پڙهي ان جي لاءِ منهنجي شفاعت واجب ٿي ويندي آهي.⁽²⁾

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(1) هڪ هزار ڏينهن جون نيڪيون

جَزَى اللَّهُ عَنَّا مُحَمَّدًا مَا هُوَ أَهْلُهُ

حضرتِ سَيِّدُنَا ابنِ عباس رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا کان روايت آهي ته سرڪارِ مدينه صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن فرمايو: هي درود شريف پڙهڻ واري جي لاءِ ستر فرشتا هڪ هزار ڏينهن تائين

¹...القول البديع، الباب الاول، ص 125

²... الترغيب والترهيب، ج 2، ص 329، حديث 31

نيڪيون لکندا آهن.⁽¹⁾

(2) جن شب قدر حاصل ڪري ورتي

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ، سُبْحَنَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

(خداءِ حلیم و کریم کان سواءِ ڪوئي عبادت جي لائق ناهي، الله عَزَّوَجَلَّ پاڪ آهي جيڪو ستن آسمانن ۽ عرش عظیم جو پروردگار آهي)

فرمانِ مصطفيا ﷺ: جنهن هن دُعا کي ٿي پيرا پڙهيو جن ان شب قدر کي حاصل ڪري ورتو. (ابنِ عساکر ج 19، ص 155، حديث 4455)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

... مجمع الزوائد، كتاب الادعية، باب في كيفية الصلاة... الخ، 10/254، حديث: 17305